

בע"ח (חיפה) 21966-01-13 - מאיר פיסו ואח' נ' מדינת ישראל - אגף המכס ומע"מ

בע"ח (חיפה) 21966-01-13 - מאיר פיסו ואח' נ' מדינת ישראל - אגף המכס ומע"מ מחוזי חיפה
בע"ח (חיפה) 21966-01-13
מאיר פיסו ואח'

נגד

מדינת ישראל - אגף המכס ומע"מ

המחלקה לתיקים מיוחדים

בית המשפט המחוזי בחיפה

[27.02.2013]

כב' השופט רון שפירא

החלטה

הרקע לבקשה וטענות הצדדים:

בפני בקשה שהוגשה בהתאם לסעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 (להלן: "החסד" ") לקבלת רשימת כל החומר שנאסף במסגרת החקירה וכן רשימה מפורטת על פי הדין והפסיקה של החומרים הכלולים בתעודות החיסיון שהוצאו בפרשה זו ונחתמו על ידי שר האוצר והשר לביטחון פנים.

נגד המבקשים הוגש כתב אישום רחב היקף המבוסס, על פי האמור בו, על עדויות עדי תביעה רבים והמייחס להם ביצוע של עבירות בסכומים גבוהים בניגוד להוראות חוק מס ערך מוסף, התשל"ו - 1975, פקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א - 1961, פקודת המכס [נוסח חדש], חוק מס רכוש וקרן פיצויים, התשכ"א - 1961, חוק העונשין, התשל"ז - 1977 וחוק איסור הלבנת הון, התש"ס - 2000.

המבקשים טוענים כי בתום כתשעה חודשים מיום הגשת כתב האישום העבירה המשיבה רשימה אשר כונתה על ידה "רשימת תוכן תיק" המונה 201 עמודים. לטענת המבקשים, מפתח התיק שהועבר להם אינו מהווה רשימת חומר חקירה העונה על הוראות החוק והפסיקה ויש צורך ברשימה רחבה יותר מאשר פירוט המסמכים המצויים בקלסרי המשיבה. נטען כי חובתה של המשיבה להכין את רשימת כל החומר שנאסף או נרשם על ידי הרשויות החוקרות בפרשה ובכלל זה עליה לכלול תיאור כללי של כל מסמך, תמצית תכנם וכן התייחסות לעמדת המאשימה האם יועברו מסמכים אלו לידי ההגנה ואם לאו. באשר לתעודות החיסיון נטען כי הן אינן מפורטות כמתחייב מהחוק והפסיקה.

המשיבה טוענת כי ביום 18.12.12 המציאה למבקשים רשימת תוכן תיק ערוכה בהתאם להוראות סעיף 74 לחסד"פ. נטען כי רשימת תוכן התיק מכילה את כל החומר שנאסף או נרשם בידי הרשות החוקרת והנוגע לחקירה נגד המבקשים ולרבות לאישומים המיוחסים למבקשים. כן נטען כי ברשימת תוכן התיק כלולים אף המסמכים הנוגעים לחקירה נגד הנאשמים לרבות האישומים המיוחסים למבקשים, אשר אינם מותרים לעיון והעתקה על פי הדין. באשר לחומר הנהלת החשבונות של הלקוחות של המבקשים טוענת המשיבה כי זיקתו היחידה למבקשים היא שנאסף שעה שהתנהלה חקירה נגדם, אך חומר זה מתעד את התנהלות העסקית של אותם לקוחות ואינו חומר אשר עונה להגדרות חומר חקירה ואינו מקיים זיקה לחקירה או לאישומים הנוגעים למבקשים. כמו כן, נטען כי המבקשים לא פנו בדרישה ספציפית שתצדיק את קבלת המידע ולא טרחו לציין מהו המידע המבוקש. כן נטען כי מדובר בחומר שאינו עומד לעיון המבקשים מכוח הוראות סעיף 142 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו - 1975 ומדובר בחומר סודי שאין לגלותו אם אינו נחוץ לשם ביצוע החוק ובהתקיים התנאים המנויים בחוק. נטען כי המבקשים לא פנו במסגרת הוראות סעיף 142 לשם התרת גילוי ראייה. על כן, נטען כי אין להתיר את חומר הנהלת החשבונות של הלקוחות לעיון והעתקה.

המבקשים טוענים כי המשיבה עצמה מאשרת בתגובתה לבקשה כי קיים חומר שלא נכלל ברשימה, כגון חומר הנהלת החשבונות של הלקוחות של המבקשים. נטען כי אין זה מתפקידה של המשיבה להחליט איזה חומר קשור להגנת המבקשים. עוד נטען כי בכל הקשור לתעודות החיסיון מתעלמת המשיבה מטענות המבקשים ומחובתה החוקית להעביר למבקשים רשימה על פי הדין והפסיקה. בהמשך טענו המבקשים גם כי מהודעה שהגישה המשיבה במסגרת התיק העיקרי (ת"פ 55365-03-12) בדבר עדים פורמאליים אשר יכול וניתן יהיה לייתר את עדותם ולהגיש את תוצריהם בהסכמת הצדדים עולה כי קיימים כ-51 עדים שזכרם לא עלה כלל הן בכתב האישום והן בחומר החקירה או ברשימת חומר החקירה שהועברה למבקשים. כן טענו המבקשים כי הרשימה כללה חומר רב שמעולם לא נמסר למבקשים. על כן נטען כי לא ייתכן שהרשימה שהומצאה למבקשים הינה רשימה ממצה ומקיפה. המשיבה טוענת כי רשימת תוכן התיק וכן רשימת המסמכים שלא מצויים במשרדי המשיבה, אשר נמסרו למבקשים, עונות להגדרה המצויה בהוראות סעיף 74 לחסד"פ וכוללות את כל החומר שנאסף, בין אם הוא עונה להגדרת חומר חקירה ובין אם לאו. נטען כי בקשת המבקשים אינה מצביעה על שום חומר חקירה שנתפס או נאסף במסגרת החקירה ולא הועמד לעיונם או הובא לידיעתם. לעניין מסמכי הנהלת החשבונות של העוסקים שאינם המבקשים טוענת המשיבה שכל המסמכים מתוך מסמכי הנהלת החשבונות העונים להגדרת חומר חקירה הועמדו לעיונם של המבקשים. נטען כי יתר המסמכים אינם עונים להגדרת חומר חקירה והמבקשים אף לא הצביעו מדוע לטענתם עסקינן בחומר חקירה. כן נטען כי על מסמכים אלה חלות הוראות סעיף 142 לחוק מס ערך מוסף והמבקשים לא הצביעו על נימוק שיש בו להצדיק חריגה מהוראות החוק. נטען עוד כי חשיפת מסמכי הנהלת החשבונות של העוסקים השונים לעיונם של המבקשים, כאשר בחלק מהמקרים מדובר במתחרים של המבקשים, עלולה להסב נזק שאינו מידתי ואינו מוצדק באותם עוסקים.

באשר לפירוט החומר הנכלל בתעודות החיסיון טוענת המשיבה כי כל המסמכים שהומצאו למחלקת המודיעין והוחלט שלא להוציא בעניינם תעודת חיסיון הוחזרו לתיק החקירה ונכללו ברשימת תוכן התיק. חלקם הוגדרו כחומר חקירה והותרו לעיון והעתקה, חלקם הוגדרו כפנימיים ולא הותר עיון בהם. המשיבה טוענת כי בכך פעלה בהתאם להוראות החוק והפסיקה וקיומם של המסמכים לא הוסתר מעיני ההגנה כך שהגנתם לא נפגעה. המשיבה טוענת כי כל המסמכים שהוצא בעניינם תעודת חיסיון מפורטים ברשימת תוכן התיק ובתעודות החיסיון השונות. כן נטען כי כל התקצירים שנרשמו בעניין חומר חסוי הועמדו לעיונם של המבקשים והמבקשים לא הצביעו על חומר כל שהוא בגינו קיים הכרח להוציא תקציר.

דיון ומסקנות:

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ואת המסמכים שהועברו לעיוני הגעתי למסקנה כי יש לקבל את הבקשה. כידוע, זכותו הבסיסית של נאשם לעיון בחומר החקירה הקשור לאישומים המיוחסים לו הינה זכות הנגזרת מזכותו של הנאשם לחירות ולהגנה ראויה במשפטו, אשר קמה לו עם הגשת כתב אישום נגדו. ראו: בש"פ 5221/08 עלי מוחמד נ' מדינת ישראל (מיום 1.9.08); ע"פ 1152/91 סיקסיק נ' מדינת ישראל, פ"ד מ"ו(5) 8 (1992); ע"פ 179/79 מדינת ישראל נ' גברון, פ"ד ל"ד(2) 688 (1980); בש"פ 2043/05 מדינת ישראל נ' זאבי (מיום 15.9.05); בש"פ 9322/99 מסארווה נ' מדינת ישראל, פ"ד נ"ד(1) 376 (2000).
המבחן שנקבע לקיום התכלית של שמירה על זכותו של הנאשם למשפט הוגן הוא מבחן הנגיעה של החומר לאישום. כל חומר הנוגע לאישום הוא "חומר חקירה" שהנאשם זכאי לעיון בו. אין המדובר רק בנגיעה ישירה או ודאית. די בנגיעה עקיפה ואף מסופקת כדי להפוך את החומר ל"חומר חקירה", ובלבד שקיים יסוד של ממש להשערה או לתקווה של הנאשם כי החומר אכן ישפיע על בירור האישום נגדו. ראו: בש"פ 4157/00 עופר נמרודי נ' מדינת ישראל, פ"ד נ"ד(3) 625 (2000); בש"פ 3099/08 דוד אברהמי נ' מדינת ישראל (מיום 23.2.09); בש"פ 9322/99 הנ"ל; בש"פ 4077/06 אדריאן שוורץ נ' מדינת ישראל (מיום 12.6.06); בג"צ 233/85 אל הוזייל נ' משטרת ישראל, פ"ד לט(4), 124 (1985).
מנגד, גם אין להפליג יתר על המידה למחוזות רחוקים ושוליים. ראו: בג"צ 233/85 הנ"ל; בש"פ 9322/99 הנ"ל; בש"פ 3991/05 מדינת ישראל נ' יהודה אוהיון (מיום 30.5.05).

בכל הנוגע לבקשת המבקשים לקבל לידם רשימה מלאה ומסודרת של כל החומר - על התביעה להעביר לרשות הסניגורים רשימה מפורטת, מלאה ורציפה, כמקשה אחת, של כל חומר החקירה וזאת כדי לאפשר להם להגן על המבקשים בצורה הטובה ביותר. הרשימה צריכה להיות מפורטת ככל האפשר ולכלול לא רק חומר שנמסר לעיון אלא גם את החומר שאינו נמסר לעיון, בין מפני שאינו רלוונטי לאישום או מפני שהוא חסוי או מכל סיבה אחרת. ראו: בש"פ 6820/09 גבאי נ' מדינת ישראל (מיום 10.9.2009); בש"פ 5221/08 עלי מוחמד נ' מדינת ישראל (מיום 1.9.08); בש"פ 7936/08 ברקו נ' מדינת ישראל (מיום 18.11.08). השוו בש"פ 3823/06 ממנ נ' מדינת ישראל (מיום 5.6.06); בש"פ 3119/04 מדינת ישראל נ' אבו עיסא (מיום 8.4.04).

מהמסמכים שהוצגו בפני וכן מטענות הצדדים עצמם עולה כי הרשימה שהועברה לסניגורים אינה מהווה רשימת חומר חקירה העונה על הוראות החוק והפסיקה ויש צורך ברשימה רחבה יותר מאשר פירוט המסמכים המצויים בקלסרי המשיבה. כאמור, נקבע כי חובתה של המשיבה להכין את רשימת כל החומר, לא רק חומר שנמסר לעיון, אלא גם החומר שלא נמסר לעיון ובכלל זה עליה לכלול תיאור כללי של כל מסמך, תמצית תכנם וכן התייחסות לעמדת המאשימה/המשיבה האם יועברו מסמכים אלו לידי ההגנה ואם לאו, מאיזו סיבה. נראה כי המשיבה לא העבירה לסניגורים רשימה מלאה, מפורטת ומסודרת כפי שהיה עליה לעשות.

בכל הנוגע לחומר החסוי "תעודת החיסיון כשלעצמה עדיין אינה משחררת את התביעה מן החובה להביא לידיעת הסנגוריה, את דבר קיומו של חומר - עדות או ראיה אחרת - אשר הוחל עליו חיסיון, ואת תוכנה של עדות הנתונה תחת החיסיון, ולו בקווים כלליים (עניין סיקסיק, עמ' 21; ע"פ 633/83 אנג'ל נ' מדינת ישראל, פ"ד (4) 593, 598 (1983)). על-פי אותו היגיון, תעודת החיסיון אינה משחררת את התביעה מלהכין רשימה לגבי החומר החסוי, רשימה שלא יהא בה כדי לגלות את תכנו של החומר החסוי או לחשוף זהותו, אך שתוכל להוות אינדיקציה, ולו חלקית, באשר לקיומו" [ראו: בש"פ 5221/08 הנ"ל].

"על רשימת החומר שמחויבת התביעה להעביר להגנה, גם בהתייחס לחומר החסוי, לשמש אם כן עששית שתאיר במידת מה, ככל הניתן, את האפלה בה שרויה ההגנה ותאפשר לה לעמוד במשימתה. כידוע, כל שביב מידע, פראפרזה או "כותרת" של מסמך, עשויים לשמש את הסנגור בהגנת הנאשם, שכן "אין חקר לתבונת סנגור מוכשר, ואין לנחש כיצד יכול לנצל את החומר הנמצא בפניו" (ע"פ 35/50 מלכה נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד (1) 433, 429 (1950)). לפיכך, שומה על התביעה להעביר להגנה רשימה מפורטת ככל הניתן, בהתחשב במגבלות שמטילה תעודת החיסיון. כך, ראוי כי ככל שהדבר ניתן, תכלול הרשימה פרטים דוגמת: סוג הפעולה ותאריך ביצועה, רשימת זכ"דים תוך ציון על-ידי מי נרשמו, רשימת הודעות או דו"חות חוקר תוך פירוט מינימאלי שיבהיר במה מדובר, וכיו"ב" [ראו: בש"פ 5221/08 הנ"ל].

דברים אלה נכונים על אחת כמה וכמה כאשר מדובר בתיק בסדר גודל שכזה וכאשר מדובר בחומר חקירה רב. סיכום:

על המשיבה להעביר לידי הסניגורים רשימה מפורטת, מלאה ורציפה, כמקשה אחת, של כל חומר החקירה. הרשימה צריכה להיות מפורטת ככל האפשר ולכלול לא רק חומר שנמסר לעיון אלא גם את החומר שאינו נמסר לעיון, בין מפני שאינו רלוונטי לאישום או מפני שהוא חסוי או מכל סיבה אחרת. על רשימת חומר החקירה לפרט, כפי שכבר נקבע בפסיקה, גם את תיאור המסמך (תאריך הפקתו, מספר עמ', זהות עורך המסמך וכד') באופן שיאפשר לב"כ המבקשים לבחון את הרשימה מול מצאי המסמכים שהועברו לעיונם ולוודא שכל החומר שפורט ברשימה אכן הועבר אליהם (בכפוף למגבלות חסיון וכד').

כמו כן, על המשיבה להעביר לידי הסניגורים רשימה מפורטת ומסודרת גם בנוגע לחומר שהוגדר כחסוי על פי תעודות החיסיון, זאת על פי הכללים שנקבעו בפסיקה הנ"ל, וכן תקצירים/פראפראזות המבהירים במה מדובר, ככל שניתן, בהתחשב במגבלות שמטילות תעודות החיסיון.

באשר לתגובת המבקש 2 להשלמת הטיעון מטעם המאשימה, במסגרתה טוענים ב"כ המבקש 2 כי מאחר שבידי המאשימה/המשיבה מצויה סריקה של חומרי החקירה והיא מסרבת למסור את חומר החקירה הסרוק שבידיה לב"כ הנאשמים/המבקשים - לא אוכל להתייחס לטענה זו במסגרת הדיון בבקשה לקבלת רשימת חומר החקירה, שכן במסגרת הבקשה שהוגשה לא התבקש גם כי המאשימה תעביר לידי ב"כ הנאשמים את החומר הסרוק שברשותה והמשיבה לא קיבלה הזדמנות להתייחס לבקשה זו. על פניו יצוין כי אינני בטוח שנסיבות המקרה עונות על התנאים שנקבעו בבש"פ 1956/12 מדינת ישראל נ' פרדי אלגמיל (מיום 7.8.12), אליו מפנים ב"כ המבקש 2 בתגובתם. אשר על כן, לאור המפורט לעיל, על המשיבה להעביר לסניגורים רשימה מפורטת, מלאה ורציפה, כמקשה אחת, של כל חומר החקירה, כולל החומר שלא נמסר לעיון הסניגורים וכן רשימה מפורטת ומסודרת בנוגע לחומר שהוגדר כחסוי על פי תעודות החיסיון, כאשר על הרשימות לענות על התנאים שנקבעו בפסיקה ולהבהיר באיזה חומר מדובר, ככל שניתן, בהתחשב במגבלות שמטילות תעודות החיסיון.

יודגש עוד כי ככל שקיים חומר חקירה שהוגדר בעבר כ"חסוי" ולא נמסר לסנגורים, ובדיעבד מתברר שלא הוצאה בעניינו תעודת חסיון ולא ניתנה ארכה להוצאת התעודה, הרי שעל המאשימה להעביר חומר זה לאלתר לידי ב"כ המבקשים.

המזכירות תעביר לב"כ הצדדים עותק מן ההחלטה.

ניתנה היום, י"ז אדר תשע"ג, 27 פברואר 2013, 00:30, בהעדר הצדדים.